

Wymagania edukacyjne z języka polskiego w klasie V

OCENA CELUJĄCY

Ocenę celujący otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobry i ponadto posiada wiedzę i umiejętności nabyte poprzez:

- a) przygotowanie się do konkursów przedmiotowych i innych;
- b) samodzielną pracę dodatkową;
- c) aktywny udział w obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;
- d) rozwijanie własnych uzdolnień i zainteresowań.

OCENA BARDZO DOBRY

Ocenę bardzo dobry otrzymuje uczeń, który bezbłędnie i z łatwością, w sposób spójny, posługując się różnymi formami językowymi, spełnia następujące wymagania:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń: Zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających 1) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji; 2) rozpoznaje fikcję artystyczną - rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach; 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, mit, legendę, dziennik, pamiętnik, nowelę, powieść; 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyraz dźwiękonaśladowczy, apostrofę i określa ich funkcje; 5) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie; 6) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność; 7) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze; 8) wyjaśnia, kim jest podmiot liryczny, narrator, bohater; 9) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze; 10) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy; 11) określa tematykę i problematykę utworu oraz wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst; 12) objaśnia sensory przenośne tekstu, ze szczególnym uwzględnieniem sensów zawartych w mitach i legendach; 13) przedstawia swoje odczytanie utworu i je uzasadnia; 14) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach; 15) wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń: 1) odróżnia tekst prasowy od literackiego; 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio; 3) określa główną myśl tekstu; 4) dostrzega relacje między

częściami wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie); 5) wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); 6) dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, spektakl teatralny); 7) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją; 8) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia; 9) świadomie i z uwagą odbiera koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne oraz filmy dla dzieci.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń: 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, przyimek); 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych; 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje formy bezokolicznika; 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki; 5) rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi; 6) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych; 7) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik); 8) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny oraz typy związków; 9) rozpoznaje typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze i złożone (współrzędne), równoważniki zdań, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące i wykrzyknikowe - rozumie ich funkcje i je stosuje; 10) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

2. Zróżnicowanie języka.

Uczeń: 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego; 2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny; 3) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej; 4) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach; 5) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi; 6) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie i je wykorzystuje; 7) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach.

3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń: 1) identyfikuje tekst jako komunikat; 2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi; 3) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; rozróżnia głoski miękkie, twarde, dźwięczne,

bezdźwięczne; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów; 4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała); 5) stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi.

4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń: 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym, stosuje reguły pisowni; 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki i stylistyka praktyczna.

Uczeń: 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat; 2) rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji; 3) tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie.

Uczeń: 1) tworzy spójne wypowiedzi ustne i pisemne w następujących formach gatunkowych: opis (postaci, krajobrazu), opowiadanie z elementami opisu, podziękowanie, charakterystyka postaci, dedykacja, sprawozdanie; 2) redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów; 3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu w formie ramowej i szczegółowej; 4) wygłasza tekst z pamięci; 5) tworzy opowiadania twórcze związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji; 6) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje zachowując zasady etykiety.

IV. Samokształcenie.

Uczeń: 1) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcionuje informacje; 2) korzysta ze słowników, w tym: frazeologicznego, języka polskiego, wyrazów obcych; 3) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line); 4) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji; 5) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań – kształci umiejętność tworzenia prezentacji multimedialnej.

OCENA DOBRY

Uczeń na ocenę dobrą w sytuacjach typowych z niewielkimi trudem, popełniając nieliczne błędy spełnia następujące wymagania:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń: Zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających 1) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji; 2) rozpoznaje fikcję artystyczną - rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach; 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, mit, legendę, dziennik, pamiętnik, nowelę, powieść; 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyraz dźwiękonaśladowczy, apostrofę i określa ich funkcje; 5) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie; 6) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność; 7) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze; 8) wyjaśnia, kim jest podmiot liryczny, narrator, bohater; 9) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze; 10) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy; 11) określa tematykę i problematykę utworu oraz wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst; 12) objaśnia sensory przenośne tekstu, ze szczególnym uwzględnieniem sensów zawartych w mitach i legendach; 13) przedstawia swoje odczytanie utworu i je uzasadnia; 14) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach; 15) wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń: 1) odróżnia tekst prasowy od literackiego; 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio; 3) określa główną myśl tekstu; 4) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie); 5) wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); 6) dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, spektakl teatralny); 7) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją; 8) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia; 9) świadomie i z uwagą odbiera koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne oraz filmy dla dzieci.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń: 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przyimek; 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych; 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje formy bezokolicznika; 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki; 5) rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi; 6) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych; 7) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik); 8) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny oraz typy związków; 9) rozpoznaje typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze i złożone (współrzędne), równoważniki zdań, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące i wykrzyknikowe - rozumie ich funkcje i je stosuje; 10) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

2. Zróznicowanie języka.

Uczeń: 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego; 2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny; 3) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej; 4) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach; 5) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi; 6) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie i je wykorzystuje; 7) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach.

3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń: 1) identyfikuje tekst jako komunikat; 2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi; 3) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; rozróżnia głoski miękkie, twarde, dźwięczne, bezdźwięczne; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów; 4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała); 5) stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi.

4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń: 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym, stosuje reguły pisowni; 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika.

III. Tworzenie wypowiedzi.

3. Elementy retoryki i stylistyka praktyczna.

Uczeń: 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat; 2) rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji; 3) tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.

4. Mówienie i pisanie.

Uczeń: 1) tworzy spójne wypowiedzi ustne i pisemne w następujących formach gatunkowych: opis (postaci, krajobrazu), opowiadanie z elementami opisu, podziękowanie, charakterystyka postaci, dedykacja, sprawozdanie; 2) redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów; 3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu w formie ramowej i szczegółowej; 4) wygłasza tekst z pamięci; 5) tworzy opowiadania twórcze związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji; 6) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje zachowując zasady etykiety.

IV. Samokształcenie.

Uczeń: 1) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje; 2) korzysta ze słowników, w tym: frazeologicznego, języka polskiego, wyrazów obcych; 3) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line); 4) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji; 5) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań – kształci umiejętność tworzenia prezentacji multimedialnej.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń na ocenę dostateczną, korzystając z dostępnych pomocy, mało spójnie, popełniając błędy spełnia następujące wymagania:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń: Zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających 1) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji; 2) rozpoznaje fikcję artystyczną - rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach; 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, mit, legendę, dziennik, pamiętnik, nowelę, powieść; 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenieśnię, uosobienie, ożywienie, wyraz dźwiękonaśladowczy, apostrofę i określa ich funkcje; 5) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie; 6) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność; 7) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze; 8) wyjaśnia, kim jest podmiot liryczny, narrator, bohater; 9) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze; 10) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy; 11) określa tematykę i problematykę utworu oraz wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst; 12) objaśnia sensy przenośne tekstu, ze szczególnym uwzględnieniem sensów zawartych w mitach i legendach; 13) przedstawia swoje odczytanie utworu i je uzasadnia; 14) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach; 15) wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń: 1) odróżnia tekst prasowy od literackiego; 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio; 3) określa główną myśl tekstu; 4) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie); 5) wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); 6) dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, spektakl teatralny); 7) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją; 8) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia; 9) świadomie i z uwagą odbiera koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne oraz filmy dla dzieci.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń: 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przyimek; 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych; 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje formy bezokolicznika; 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki; 5) rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi; 6) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych; 7) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik); 8) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny oraz typy związków; 9) rozpoznaje typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze i złożone (współrzędne), równoważniki zdań, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące i wykrzyknikowe - rozumie ich funkcje i je stosuje; 10) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

2. Zróznicowanie języka.

Uczeń: 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego; 2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny; 3) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej; 4) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach; 5) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi; 6) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie i je wykorzystuje; 7) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach.

3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń: 1) identyfikuje tekst jako komunikat; 2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi; 3) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; rozróżnia głoski miękkie, twarde, dźwięczne, bezdźwięczne; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów; 4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała); 5) stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi.

4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń: 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym, stosuje reguły pisowni; 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki i stylistyka praktyczna.

Uczeń: 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat; 2) rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji; 3) tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie.

Uczeń: 1) tworzy spójne wypowiedzi ustne i pisemne w następujących formach gatunkowych: opis (postaci, krajobrazu), opowiadanie z elementami opisu, podziękowanie, charakterystyka postaci, dedykacja, sprawozdanie; 2) redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów; 3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu w formie ramowej i szczegółowej; 4) wygłasza tekst z pamięci; 5) tworzy opowiadania twórcze związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji; 6) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje zachowując zasady etykiety.

IV. Samokształcenie.

Uczeń: 1) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje; 2) korzysta ze słowników, w tym: frazeologicznego, języka polskiego, wyrazów obcych; 3) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line); 4) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji; 5) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań – kształci umiejętność tworzenia prezentacji multimedialnej.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń na ocenę dopuszczającą korzystając ze wskazanych pomocy, przy zadaniach o niewielkim stopniu trudności, w sposób niespójny, z błędami spełnia następujące wymagania:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń: Zna treść lektur obowiązkowych i uzupełniających 1) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji; 2) rozpoznaje fikcję artystyczną - rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach; 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, mit, legendę, dziennik, pamiętnik, nowelę, powieść; 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyraz dźwiękonaśladowczy, apostrofę i określa ich funkcje; 5) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie; 6) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność; 7) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze; 8) wyjaśnia, kim jest podmiot liryczny, narrator, bohater; 9) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze; 10) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy; 11) określa tematykę i problematykę utworu oraz wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst; 12) objaśnia sensory przenośne tekstu, ze szczególnym uwzględnieniem sensów zawartych w mitach i legendach; 13) przedstawia swoje odczytanie utworu i je uzasadnia; 14) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach; 15) wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń: 1) odróżnia tekst prasowy od literackiego; 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio; 3) określa główną myśl tekstu; 4) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie); 5) wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); 6) dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, spektakl teatralny); 7) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją; 8) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia; 9) świadomie i z uwagą odbiera koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne oraz filmy dla dzieci.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń: 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przyimek; 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych; 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje formy bezokolicznika; 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki; 5) rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi; 6) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych; 7) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik); 8) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny oraz typy związków; 9) rozpoznaje typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze i złożone (współrzędne), równoważniki zdań, wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące i wykrzyknikowe - rozumie ich funkcje i je stosuje; 10) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

2. Zróżnicowanie języka.

Uczeń: 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego; 2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny; 3) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej; 4) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach; 5) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi; 6) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie i je wykorzystuje; 7) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach.

3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń: 1) identyfikuje tekst jako komunikat; 2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi; 3) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; rozróżnia głoski miękkie, twarde, dźwięczne, bezdźwięczne; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów; 4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała); 5) stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi.

4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń: 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym, stosuje reguły pisowni; 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki i stylistyka praktyczna.

Uczeń: 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat; 2) rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji; 3) tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie.

Uczeń: 1) tworzy spójne wypowiedzi ustne i pisemne w następujących formach gatunkowych: opis (postaci, krajobrazu), opowiadanie z elementami opisu, podziękowanie, charakterystyka postaci, dedykacja, sprawozdanie; 2) redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów; 3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu w formie ramowej i szczegółowej; 4) wygłasza tekst z pamięci; 5) tworzy opowiadania twórcze związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji; 6) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje zachowując zasady etykiety.

IV. Samokształcenie.

Uczeń: 1) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje; 2) korzysta ze słowników, w tym: frazeologicznego, języka polskiego, wyrazów obcych; 3) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line); 4) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji; 5) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań – kształci umiejętność tworzenia prezentacji multimedialnej.